

Ekonomická situace a materiální životní podmínky z pohledu veřejného mínění ve středoevropském srovnání

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2007, v07-06</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. – 11. 6. 2007</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1013</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
Zveřejněno dne:	<i>29. srpna 2007</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Do červnového šetření CVVM zařadilo několik otázek týkajících se ekonomické situace země a materiálních životních podmínek domácností. Pod zastřešením CEORG¹ se srovnatelné výzkumy už několik let pravidelně provádějí zároveň v Polsku², Maďarsku³ a někdy také na Slovensku.⁴

Nejprve všichni dotázaní posuzovali aktuální ekonomickou situaci své země.⁵ Výsledky ukazují (viz tabulky 1a až 1d), že v současnosti relativně nejpříznivěji situaci ve své zemi vnímají obyvatelé Polska, za nimiž v nevelkém odstupu následují Slováci a Češi. I když zaznamenané rozdíly mezi uvedenými zeměmi jsou jen velmi malé a vzhledem k velikosti souborů dotázaných statisticky nepřilíš průkazné (mezi hodnocením na Slovensku a v České republice není žádný statisticky významný rozdíl), v případě Polska byl podíl pozitivních

¹ C E O R G [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v České republice [CVVM SOÚ AV ČR - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatási Intézet és Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej].

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 1. až 4. června 2007 na reprezentativním souboru 903 dotázaných ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku sběr dat proběhl v termínu od 10. do 28. června 2007 na reprezentativním souboru 1033 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat uskutečnila agentura FOCUS ve dnech od 6. do 12. června 2007. Dotazováno bylo 1003 respondentů představujících reprezentativní vzorek slovenské populace starší 18 let.

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

hodnocení ze strany respondentů relativně nejvyšší, přičemž jako jediný převýšil podíl kritických vyjádření, byť pouze nepatrně. Na rozdíl od ČR i Slovenska, kde se hodnocení od posledního výzkumu z ledna 2007 nijak významně nezměnilo, v Polsku je aktuální pohled veřejnosti na ekonomickou situaci země o něco příznivější než na počátku roku. To kromě jiného znamená, že v Polsku i nadále pokračuje trend zlepšujícího se hodnocení ekonomické situace, který je patrný od roku 2003. Stávající hodnocení ekonomické situace země ze strany Poláků je přitom zřetelně nejpříznivější za celou dobu od roku 1999, odkdy se uskutečňují srovnatelná šetření. Také hodnocení ekonomické situace ze strany Slováků i Čechů je v dlouhodobém kontextu relativně příznivé, i když srovnatelné či dokonce lepší výsledky zde byly zaznamenány už v minulosti (v případě ČR bylo hodnocení ekonomické situace nejlepší na začátku roku 2006). Zcela odlišné od všech tří zmiňovaných zemí je hodnocení ekonomické situace ze strany obyvatel Maďarska, kteří ji dlouhodobě hodnotí velice kriticky. V současnosti více než polovina Maďarů označuje ekonomickou situaci ve své zemi za špatnou. Přesto však aktuální hodnocení ekonomické situace ze strany Maďarů představuje pozitivní posun v porovnání s počátkem roku, kdy ji za špatnou považovaly téměř dvě třetiny respondentů.

Tabulka 1a: Současná ekonomická situace v ČR (v %) ⁶

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I	VI
Dobrá	5	4	4	6	7	12	14	7	6	9	9	12	28	22	26	23
Mezi	29	22	30	37	41	46	47	43	35	37	34	46	44	47	43	45
Špatná	65	72	63	55	49	40	37	49	57	53	56	41	27	29	30	30
NEVÍ	1	2	3	2	3	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2
Rozdíl +/-	-60	-68	-59	-49	-42	-28	-23	-42	-51	-44	-47	-29	+1	-7	-4	-7

Tabulka 1b: Současná ekonomická situace v Maďarsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I	VI
Dobrá	7	3	6	8	9	8	12	8	4	4	3	5	7	2	3	3
Mezi	50	44	46	48	52	53	56	56	48	51	43	43	46	34	28	32
Špatná	39	49	44	41	34	35	28	31	45	40	51	48	43	61	65	54
NEVÍ	4	4	4	3	5	4	4	5	3	5	3	4	4	3	4	1
Rozdíl +/-	-32	-46	-38	-33	-25	-27	-16	-23	-41	-36	-48	-43	-36	-59	-62	-51

Tabulka 1c: Současná ekonomická situace v Polsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I	VI
Dobrá	13	10	12	7	9	5	3	4	6	7	13	9	15	17	24	31
Mezi	33	30	33	31	29	21	18	27	27	31	36	31	43	39	38	37
Špatná	49	53	50	59	58	71	75	64	62	56	46	55	35	38	31	27
NEVÍ	5	7	5	3	4	3	4	5	5	6	5	5	7	6	7	5
Rozdíl +/-	-36	-43	-38	-52	-49	-65	-72	-60	-56	-49	-33	-46	-20	-21	-7	+4

Tabulka 1d: Současná ekonomická situace na Slovensku (v %)

	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007	VI/2007
Dobrá	2	2	7	5	10	26	24
Mezi	25	27	36	33	41	43	47
Špatná	72	70	56	61	47	29	27
NEVÍ	1	1	1	1	2	2	2
Rozdíl +/-	-70	-68	-49	-56	-37	-3	-3

Pozn.: „Dobrá“ představuje součet podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“, „špatná“ je součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“, „mezi“ označuje podíl „ani dobrá, ani špatná“.

⁶ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

V očekávání nejbližšího ekonomického vývoje⁷ jsou Poláci společně se Slovaky spíše optimističtí, když v obou zemích převažují optimistická vyjádření nad pesimistickými s tím, že relativně největší díl veřejnosti neočekává v následujícím období změnu. V Polsku se přitom v porovnání s předchozím výzkumem očekávání zlepšila a dosáhla v tomto směru historického maxima, s nímž srovnatelný výsledek byl zaznamenán pouze jednou na počátku roku 2006. Na Slovensku naopak stávající expektace ekonomického vývoje vyznívají nepatrně méně optimisticky než v lednu tohoto roku, i když změna v tomto směru nebyla velká a týkala se výhradně podílu očekávaného zlepšení, který se snížil při vzestupu podílu těch, kdo nepředpokládají změnu v následujícím období. V ČR podíl pesimistů mírně převažuje nad optimisty, což oproti počátku roku představuje mírné zhoršení, i když v dlouhodobém pohledu stávající výsledek patří stále k těm optimističtějším a je zřetelně pozitivnější, než byla očekávání v letech 2003 - 2004. Se zřetelným pesimismem pak ekonomické vyhlídky své země hodnotí Maďaři, i když jejich skepse je poněkud mírnější než v lednu tohoto roku (viz tabulky 2a až 2d).

Tabulka 2a: Očekávaný vývoj ekonomické situace ČR v příštím roce (v %)⁸

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I	VI
Zlepší se	10	11	17	16	16	22	23	14	13	19	18	23	33	18	24	19
Nezmění se	40	42	46	53	46	54	43	42	31	35	47	48	44	47	47	47
Zhorší se	43	39	25	21	26	16	24	38	50	39	27	20	19	23	24	25
NEVÍ	7	8	12	10	12	8	10	6	6	7	8	9	4	12	5	9
Rozdíl +/-	-33	-28	-8	-5	-10	+6	-1	-24	-37	-20	-9	+3	+14	-5	0	-6

Tabulka 2b: Očekávaný vývoj ekonomické situace Maďarska v příštím roce (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I	VI
Zlepší se	31	19	21	22	27	28	31	29	19	22	18	21	23	13	14	16
Nezmění se	39	39	43	44	46	47	47	40	39	50	50	48	52	34	34	38
Zhorší se	21	33	27	26	19	17	9	20	33	18	25	23	15	46	45	38
NEVÍ	9	9	9	8	8	8	13	11	9	10	7	8	10	7	7	8
Rozdíl +/-	+10	-14	-6	-4	+8	+11	+22	+9	-14	+4	-7	-2	+8	-33	-31	-22

Tabulka 2c: Očekávaný vývoj ekonomické situace Polska v příštím roce (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I	VI
Zlepší se	21	15	16	13	15	14	14	18	17	23	27	18	32	22	27	33
Nezmění se	41	44	52	47	50	52	50	50	44	50	51	58	49	54	52	51
Zhorší se	27	29	22	29	26	24	28	22	27	16	11	13	8	14	10	7
NEVÍ	11	12	10	11	9	10	8	10	12	11	11	11	11	11	11	9
Rozdíl +/-	-6	-14	-6	-16	-11	-10	-14	-4	-10	+7	+16	+5	+24	+8	+17	+26

Tabulka 2d: Očekávaný vývoj ekonomické situace Slovenska v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007	VI/2007
Zlepší se	8	16	21	18	26	36	31
Nezmění se	42	36	48	45	36	43	48
Zhorší se	40	38	25	32	24	14	15
NEVÍ	10	10	6	5	14	7	6
Rozdíl +/-	-32	-22	-4	-14	+2	+22	+16

Pozn.: „Zlepší se“ představuje součet procentních podílů odpovědí „velmi se zlepšil“ a „trochu se zlepšil“, „zhorší se“ je součtem procentních podílů odpovědí „trochu se zhoršil“ a „velmi se zhoršil“.

⁷ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepšil, trochu se zlepšil, nezmění se, trochu se zhoršil, velmi se zhoršil?"

⁸ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností⁹ (viz tabulky 3a až 3d) vnímají obyvatelé ČR spíše příznivě. V posledním výzkumu 37 % Čechů označilo materiální životní podmínky své domácnosti za dobré, 48 % za „ani dobré, ani špatné“ a 15 % za špatné. Oproti minulému šetření se hodnocení statisticky významně nezměnilo a z dlouhodobého hlediska se drží zřetelně nad úrovní všech šetření provedených před rokem 2005. V porovnání s ostatními Čechy hodnotí své materiální životní podmínky nejlépe, i když díky výraznému zlepšení zaznamenanému v průběhu posledního půldruhého roku se hodnocení Čechů již poměrně výrazně přiblížili Slováci, kteří v současnosti materiální podmínky svých domácností hodnotí rovněž častěji pozitivně než negativně. V Polsku, kde je v dlouhodobém pohledu patrný pozvolný vzestup hodnocení materiálních životních podmínek domácností, se podíly příznivého a nepříznivého hodnocení podle stávajících výsledků rovněž překlopily ve prospěch prvního z nich, i když tento rozdíl je zatím jen nevelký a podíl těch, kdo materiální životní podmínky své domácnosti hodnotí jako špatné, je zřetelně vyšší než v ČR i na Slovensku. Relativně nejhůře stávající situaci hodnotí Maďaři.

Tabulka 3a: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v ČR (v %)¹⁰

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I	VI
Dobré	24	24	27	23	29	31	27	25	34	27	38	32	40	37	37	37
Mezi	50	48	50	52	44	47	48	50	42	48	43	44	42	45	47	48
Špatné	26	27	23	25	27	22	25	24	24	19	23	18	18	18	16	15
NEVÍ	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0
Rozdíl +/-	-2	-3	+4	-2	+2	+9	+2	+1	+10	+3	+19	+9	+22	+19	+21	+22

Tabulka 3b: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Maďarsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I	VI
Dobré	9	9	8	9	8	7	10	12	17	10	11	12	12	12	9	12
Mezi	60	54	56	53	58	59	56	63	56	60	54	55	58	56	52	52
Špatné	31	37	36	38	34	34	33	25	27	30	35	33	30	32	39	36
NEVÍ	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozdíl +/-	-22	-28	-28	-29	-26	-27	-23	-13	-10	-20	-24	-21	-18	-20	-30	-24

Tabulka 3c: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Polsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I	VI
Dobré	21	19	22	19	21	21	23	24	24	26	25	26	27	28	29	31
Mezi	45	47	46	48	46	45	43	45	45	45	44	42	42	44	43	43
Špatné	34	34	32	33	33	34	34	31	31	29	31	32	31	28	28	26
NEVÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozdíl +/-	-13	-15	-10	-14	-12	-13	-11	-7	-7	-3	-6	-6	-4	0	+1	+5

⁹ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

¹⁰ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

Tabulka 3d: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta na Slovensku (v %)

Měsíc/Rok	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007	VI/2007
Dobré	16	16	20	19	23	29	34
Mezi	47	49	47	48	48	49	47
Špatné	37	35	33	33	28	22	19
NEVÍ	0	0	0	0	1	0	0
Rozdíl +/-	-21	-19	-13	-14	-5	+7	+15

Pozn.: „Dobré“ představuje součet podílů „velmi dobré“ a „spíše dobré“, „špatné“ je součtem podílů „spíše špatné“ a velmi špatné“, „mezi“ označuje podíl „ani dobré, ani špatné“.

Jak ukazují údaje v tabulkách 4a až 4d, z hlediska očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácnosti v příštím roce¹¹ jsou poměrně optimističtí zejména Slováci a v menší míře i obyvatelé Polska. Mezi českými občany mírně převažují ti, kdo čekají zhoršení, nad podílem lidí předpokládajících zlepšení materiálních životních podmínek svých domácností, přičemž většina neočekává žádný posun. To ovšem v kontextu poměrně příznivého hodnocení stávající situace lze interpretovat jako celkem pozitivní výsledek. Očekávání Maďarů jsou oproti všem ostatním zemím výrazně pesimističtější, i když aktuální šetření ukázalo poměrně zřetelný pozitivní posun v porovnání s loňským červencem a letošním lednem. V jiných zemích se situace z hlediska očekávaného vývoje materiálních životních podmínek domácnosti od posledního výzkumu významně nezměnila.

Tabulka 4a: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v ČR v příštím roce (v %)¹²

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	1/04	9/04	1/05	7/05	1/06	9/06	1/07	6/07
Zlepší se	14	28	22	11	12	15	18	16	21	19	19	17
Nezmění se	49	41	50	54	46	45	55	55	54	45	54	51
Zhorší se	27	21	20	29	36	30	19	20	20	27	22	24
NEVÍ	10	10	8	6	6	10	8	9	5	9	5	8
Rozdíl +/-	-13	+7	+2	-18	-24	-15	-1	-4	+1	-8	-3	-7

Tabulka 4b: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Maďarsku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	12/03	6/04	1/05	7/05	1/06	7/06	1/07	6/07
Zlepší se	21	23	27	25	16	18	19	15	19	9	10	13
Nezmění se	46	47	51	50	52	56	48	55	53	39	37	42
Zhorší se	28	24	14	17	27	20	27	24	20	46	47	38
NEVÍ	5	6	8	8	5	6	6	6	8	6	6	7
Rozdíl +/-	-7	-1	+13	+8	-11	-2	-8	-9	-1	-37	-37	-25

Tabulka 4c: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Polsku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	1/04	7/04	1/05	7/05	1/06	7/06	1/07	6/07
Zlepší se	16	11	14	13	16	15	21	17	20	16	21	22
Nezmění se	56	57	57	67	60	63	60	65	66	70	66	66
Zhorší se	27	21	29	19	22	20	18	17	13	13	12	11
NEVÍ	1	11	0	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Rozdíl +/-	-11	-10	-15	-6	-6	-5	+3	0	+7	+3	+9	+11

¹¹ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“

¹² Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

Tabulka 4d: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta na Slovensku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/2002	6/2004	7/2005	1/2006	7/2006	1/2007	6/2007
Zlepší se	12	17	20	20	24	26	28
Nezmění se	46	46	55	49	47	54	55
Zhorší se	27	27	17	24	15	10	11
NEVÍ	15	10	8	7	14	10	6
Rozdíl +/-	-15	-10	+3	-4	+9	+16	+17

Pozn.: „Zlepší se“ představuje součet procentních podílů odpovědí „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“, „zhorší se“ je součtem procentních podílů odpovědí „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.